

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
348/2016	Fylkesrådet	01.11.2016
154/2016	Fylkestinget	05.12.2016
	Komite for næring	05.12.2016

Program Bedre Vann 2017 - 2020

Sammendrag

Vannforsyning og vannkvalitet er viktige satsingsområder i fylkeskommunens arbeid med tilrettelegging for næringsutvikling. En viktig del av dette er støtte til Driftsassistanse vann og avløp, som er et partnerskap mellom kommunene og fylkeskommunen, hvor målet er å sikre god vannkvalitet for næringsliv og befolkning.

Fylkestinget ønsker å styrke dette arbeidet gjennom videreføring av *Program Bedre Vann*. Dette er spesielt viktig med hensyn til en fortsatt positiv utvikling for næringsmiddelindustrien i fylket. Programmets overordnede mål er å være en kompetansestøtte for kommunale- og interkommunale vann og avløpsorganisasjoner i Nordland. Gjennom denne satsingen bidrar fylkeskommunen til å sikre gode levekår og gode lokaliseringmuligheter for folk og næringsliv. Dette bidrar også til å utvikle et internasjonalt konkurransedyktig næringsliv i Nordland. Som vannregionmyndighet har fylkeskommunen også et viktig ansvar med å koordinere arbeidet med vannforskriften i fylket. En viktig oppgave her er også å gi kommunene de nødvendige rammer og veiledning for gjennomføring av arbeidet med å bedre vannkvaliteten i fylket. Her mener fylkestinget at Driftsassistansen har en viktig rolle.

Fylkestinget registrerer forøvrig at det er utfordringer med å skaffe kvalifiserte fagfolk innen vann og avløp, og ser derfor nødvendigheten av å stimulere til tiltak for å øke rekrutteringen innen fagområdet. Dette blir også spesielt viktig fremover da vannforskriften vil pålegge kommunene og avløpssektoren et økende ressursbehov.

Bakgrunn

Drikkevannsforskriften av 01.01.1995 stilte spesifiserte minstekrav til parametere for drikkevann. *Program for vannforsyning* var en egen tilskuddsordning i perioden 1995 – 2002. Vannverk kunne søke om tilskudd til kvalitetsforbedrende tiltak. Dette programmet utløste den mest omfattende utbedring av norske vannverk noensinne. Nordland fylkeskommune overtok tilskuddsordningen i 2003 (innenfor Tilskudd til kommunal infrastruktur), og fylkeskommunen har videreført dette arbeidet med uforminsket styrke.

Bakgrunn for programmet var i følge rundskriv H-19/98:

«Bakgrunnen for programmet er at vannverk skal levere vann som tilfredsstillende drikkevannsforskriften. Konklusjonen i tidligere undersøkelser (Statens institutt for folkehelse sin vannverksregistrering for 1994) er at ved 982 av landets 1587 registrerte vannverk er utbedringer nødvendig. Undersøkelsen omfattet vannverk som forsyner flere enn 100 personer. De 982 vannverkene med registrert utbedringsbehov ble funnet å forsyne i alt ca. 1,3 millioner mennesker, samt en rekke eksportavhengige næringsmiddelbedrifter og reiselivsbedrifter. I det vesentligste er tilstanden verst i små og mellomstore vannverk, dvs. de anlegg hvor utbedringskostnaden blir fordelt på relativt få abonnenter. En majoritet av de aktuelle vannverkene er lokalisert i mindre sentrale strøk.»

Nordland fylkeskommune tok i 1998 initiativ til å få etablert en *Driftsassistanse vann i Nordland*. Det ble tildelt kr 500.000,- gjennom Program for vannforsyning i 1999. Øvrig finansiering var midler fra Nordland fylkeskommune og kommuner i Nordland. Resultatet ble to organisasjoner; en for kommunene på Helgeland (HEVA) og en for kommunene i Salten, Ofoten, Lofoten og Vesterålen (Driftsassistanse VA i nordre Nordland).

Driftsassistansene har siden oppstarten drevet med en betydelig kompetanseheving for de ansatte innen vann og avløp i medlemskommunene. Dette gjøres gjennom ulike kurs, seminarer og konferanser. Det har blitt arrangert ca. 200 ulike arrangement i Nordland i regi av Driftsassistansene. I tillegg har man bistått kommunene med rådgivning. Det har vært tilbudt bistand for å øke andelen godkjente vannverk i henhold til Drikkevannsforskriften, og utarbeidet felles maler og normer på vann og avløpsområdet. Det er de senere år også utviklet et tilbud til medlemskommunene for å gjennomføre beredskapsøvelser.

Problemstilling

En tilfredsstillende vannforsyning og avløpshåndtering er en forutsetning for det moderne samfunnet. Det er en av de viktigste forutsetningene for å etablere næringsvirksomhet, offentlige virksomheter og private boliger. Rent vann er helt nødvendig i næringsmiddelproduksjon (fiskeindustri ol.), skoler, barnehager, offentlige institusjoner (sykehus, helsesenter mv.) og brannvesenet. Disse er sårbare overfor svikt i vann og avløpstjenestene.

Vann- og avløpsområdet ivaretas i dag i hovedsak av kommunene eller kommunalt eide selskaper. Til sammen er det i Norge 1100 vannverk og 2700 avløpsanlegg eid av kommuner eller interkommunale selskaper, samt 400 mindre samvirkevannverk og 100 hyttevannverk i områder der det ikke er bygget ut kommunalt tilbud. Det ble vedtatt av Stortinget i 2012 at eksisterende vann- og avløpsinfrastruktur ikke kan selges til private aktører og nye anlegg skal være i offentlig eie.

Mattilsynet har i sine registre for 2016 registrert 140 private vannverk, og 185 kommunale vannverk i Nordland fylke. Det er 44 kommuner i fylket, hvorav 21 kommuner har under 2.000 innbyggere, 7 kommuner har 2.000 til 4.000 innbyggere, 10 kommuner har 4.000 til 10.000 innbyggere og 6 kommuner har over 10.000 innbyggere. De mindre kommunene må forholde seg til de samme rammebetingelsene som de store kommunene, og har de samme utfordringene med hensyn til økende kvalitetskrav. Det er krevende for små fagmiljø å rekruttere den nødvendige kompetanse for å drifte avanserte VA-anlegg. Mindre kommuner har små fagmiljø, der gjerne en person har ansvaret for mange kommunaltekniske oppgaver

og vann og avløp blir bare en deltidjobb.

Helse- og omsorgsdepartementet sendte på høring forslag til ny forskrift om vannforsyning og drikkevann i januar 2016. I høringsnotatet belyses utfordringene med klimaendringene. Økt årlig middeltemperatur, mer kraftig nedbør og vind samt hyppigere fryse-/tineperioder kan gi betydelige utfordringer for drikkevannsforsyningen grunnet økt erosjon og næringsavrenning. Det er også økt risiko for at miljøgifter havner i drikkevannskilden i forbindelse med flom.

Klimaendringer og naturskader kan i kombinasjon med et aldrende ledningsnett føre til økt fare for forurensning av drikkevannet. Nordland fylkeskommune avga sin høringsuttalelse 25. april 2016.

Regjeringen fastsatte 22. mai 2014 nasjonale mål for vann og helse i samsvar med verdens helseorganisasjon/UNECEs protokoll for vann og helse. Revisjon av drikkevannsforskriften er et sentralt tiltak for å følge opp målene.

I følge beregninger Norsk Vann (ikke-kommersiell interesseorganisasjon for vannbransjen i Norge) har gjort, må kommunene på landsbasis fornye 1,2 % av vannledningene og 1,0 % av avløpsledningene per år fram til 2040. Dette for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet og sikre kvaliteten på vann- og avløpstjenestene fremover. Dette innebærer nesten en dobling av dagens fornyelsestakt. Norsk Vann har i 2016 og kommet frem til at det er behov for å investere 193 mrd. kr i det kommunalt eide vann- og avløpsnettet fram til 2040. Investeringsnivået må øke fra dagens 4,9 mrd. kr per år til 8,1 mrd. kr årlig.

Drikkevann er vårt viktigste næringsmiddel. I Norge har vi god tilgang på drikkevann, 90 % er vann fra overflatekilder og 10 % er vann fra grunnvannskilder. Gjennom økt fokus på sikkerhet, ledningsnett og kompetanse har vi et meget godt utgangspunkt for å sikre tilfredsstillende vannforsyning for hele befolkningen.

Driftsassistansene samarbeider med Norges Artiske Universitet, Campus Narvik samt kommuner i Nordland, Troms og Finnmark for å løse utfordringene med hensyn til rekruttering av ingeniørkompetanse til kommuner i Nord-Norge. Dette gjøres blant annet gjennom arrangementet «VAnndammen». Arrangementet har som mål å være nettverksbygger for fagmiljøet i hele Nord-Norge, øke rekrutteringen til vann- og avløpsfagene, og bidra til en mer synlig sektor.

Vurderinger

Vannforsyning og vannkvalitet er viktige satsingsområder i fylkeskommunens arbeid med tilrettelegging for næringsutvikling. En viktig del av dette er støtte til Driftsassistanse vann og avløp, som er et partnerskap mellom kommunene og fylkeskommunen, hvor målet er å sikre vannkvalitet for næringsliv og befolkning.

Gjennom denne satsingen bidrar fylkeskommunen til å sikre gode levekår og gode lokaliseringmuligheter for folk og næringsliv. Dette bidrar også til å utvikle et internasjonalt konkurransedyktig næringsliv i Nordland. Som vannregionmyndighet har fylkeskommunen også et viktig ansvar med å koordinere arbeidet med vannforskriften i fylket. En viktig oppgave her er også å gi kommunene de nødvendige rammer og veiledning for gjennomføring av arbeidet med å bedre vannkvaliteten i fylket. Her mener fylkestinget at Driftsassistansen

har en viktig rolle.

Organisering

To organisasjoner er etablert, - en for kommunene på Helgeland (HEVA) og en samlet for kommunene i Salten, Ofoten, Vesterålen og Lofoten (Driftsassistanse VA i nordre Nordland). Organisasjonene er medlemsstyrt gjennom årsmøtet som øverste organ. Årsmøtet består av alle medlemskommunene. Der vedtas det årsplan, budsjett og styresammensetning. Styrene er valgt av årsmøtet, og leder Driftsassistansene mellom årsmøtene. Det er nedfelt egne vedtekter for organisasjonene. Hver organisasjon har en ansatt som har ansvaret for den daglige driften. Fylkeskommunens initiativ til å etablere Driftsassistanse for vann i Nordland har vært helt avgjørende for å styrke VA-sektoren.

Program Bedre Vann

Fylkesrådet ønsker å styrke dette arbeidet gjennom videreføring av *Program Bedre Vann*. Dette er spesielt viktig med hensyn til en fortsatt positiv utvikling for næringsmiddelindustrien i fylket. Programmets overordnede mål er å være en kompetansestøtte for kommunale- og interkommunale vann og avløpsorganisasjoner i Nordland.

Programmet skal være en pådriver for;

- At vannforsynings- og avløpsanlegg bygges og drives i tråd med lover/forskrifter og at de beste faglige løsninger velges, ut fra behovet for pålitelig vannforsyning til både næringsvirksomhet og befolkningen forøvrig. Driftsassistansene er pådriver for dette gjennom erfaringsutveksling og samarbeid, faglig oppdatering og bruk av nye kunnskaper og ny teknologi.
- Best mulig felles utnyttelse av ressurser innenfor VA-sektoren i medlemskommunene.
- Kompetanseheving gjennom å arrangere kurs, fagmøter, driftsoperatørsamlinger, studieturer og fellesprosjekter. Det kan også organiseres teknisk og driftsmessig gjennomgang av vannforsynings- og avløpsanleggene.

Driftsassistansene bidrar gjennom kurs, fagsamlinger og veiledning til å øke kompetansen innen vann og avløpssektoren. Nettverket som er etablert gjennom Driftsassistansene fører til at medlemskommunene drar veksler på hverandres erfaringer. Medlemmene har en arena for å ta opp problemstillinger, og benytte seg av andre kommuners kompetanse.

Fylkestinget ønsker å ha fortsatt sterkt fokus på vannkvalitet gjennom Driftsassistansenes arbeid. Denne formen for samarbeid mellom kommunene i Nordland og fylkeskommunen har vist seg å være svært vellykket. Fylkestinget ønsker derfor å styrke dette arbeidet ytterligere gjennom videreføring av Program Bedre Vann.

Konsekvenser

Omsøkte tiltak har ingen miljømessige eller likestillingsmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

Fylkestinget vedtar Program Bedre Vann 2017 - 2020.

Bodø den 01.11.2016

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Mona Fagerås
fylkesråd for næring
sign

01.11.2016 Fylkesrådet

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

05.12.2016 Fylkestinget

Innstillinga fra komite for nærings ble lagt fram av saksordfører Allan Ellingsen, Frp:

Fylkestinget vedtar Program Bedre Vann 2017 - 2020.

Votering i plenum

Komiteinnstillinga enstemmig vedtatt med 44 stemmer (1Krf hadde permisjon).

FT 154/2016

Vedtak

Fylkestinget vedtar Program Bedre Vann 2017 - 2020.

Vedlegg

Tittel

Program Bedre Vann 2017-2020

DokID

748623